

Νέα Ελληνικά

γενικής παιδείας

ΜΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ Ι: Κι όμως, οι σημερινοί έφηβοι είναι καλύτεροι!

Κάποτε οι γονείς «φρίκαραν» όταν τα παιδιά τους κάπνιζαν μπροστά τους ή δεν τους μιλούσαν στον πληθυντικό. Σήμερα οι γονείς «τα βλέπουν όλα» με την πολύωρη χρήση του κινητού και με το κόλλημα στο Facebook. Οι περισσότεροι φοβούνται ότι αυτός είναι ο μόνος σίγουρος δρόμος για να αποβλακωθούν τα βλαστάρια τους, να εγκαταλείψουν την πραγματικότητα και να περάσουν για πάντα στην επίπλαστη σφαίρα του εικονικού, να μην είναι κοινωνικά εύελικτα. Έχουν όμως βάση αυτοί οι φόβοι;

Γιατί οι έρευνες των τελευταίων δεκαπέντε ετών λένε άλλα. Οι έφηβοι του 21^{ου} αιώνα είναι πιο έξυπνοι και σαφώς καλύτεροι από αυτούς προηγούμενων γενεών. Η γενιά Z και οι *millennials* έχουν χαρίσματα που κάνουν τη γενιά των μπαμπάδων, των παππούδων και των προπάππων τους να την κοιτάζουν με το κιάλι.

Το στερεότυπο του εφήβου που είναι εξαρτημένος από τα κοινωνικά δίκτυα και αντιμετωπίζει με απάθεια ό,τι συμβαίνει γύρω του αποδομείται πλήρως, καθώς απέχει μακράν από την πραγματικότητα: έφηβοι γεμάτοι αυτοπεποίθηση, ανοιχτοί σε όλα, που παίζουν τα social media στα δάχτυλα, με πρωτόγνωρες δεξιότητες και ταλέντα, ξεκάθαροι στα μηνύματά τους, άμεσοι, ψύχραιμοι.

Έρευνα του Πανεπιστημίου Stanford δείχνει ότι τα παιδιά της Γενιάς Z είναι πιο έξυπνα, διακατέχονται από στέρεες ερευνητικές δεξιότητες, ψάχνουν και βρίσκουν εύκολα σε μηχανές αναζήτησης του Διαδικτύου όποια πληροφορία θέλουν, ενώ παράλληλα αναπτύσσουν οξύτερη κριτική σκέψη. Οι ερευνητές συνέκριναν σύντομες εκθέσεις, μικρά δοκίμια, σε φάσμα που εκτείνεται χρονικά από το 1917 έως και το 2016, και ενώ προσδοκούσαν τα πιο μοντέρνα γραπτά να είναι περισσότερο «τεμπέλικα», διαπίστωσαν ότι είχαν πολύ καλύτερη τεκμηρίωση και ήταν πιο σύνθετα από τα παλαιότερα.

Οι έφηβοι που κάποτε διάβαζαν σε βιβλιοθήκες, τώρα έχουν όλη την ώρα το κινητό ανοιχτό, και όχι πάντα για κουτσομπολιό. Καλούνται διαρκώς να διατυπώνουν συμπυκνωμένα νοήματα. Στο Twitter, για παράδειγμα, πρέπει να πεις τα πάντα σε 140 χαρακτήρες. Καλείσαι δηλαδή να πεις κάτι γρήγορα, με νόημα, να παραγάγεις ένα αποτέλεσμα που θα εκπέμπει χιούμορ, ειρωνεία ή ό,τι άλλο, μέσα σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο.

Οι ανήλικοι έχουν βεβαίως ισχυρό κίνητρο για όλα αυτά. Απέναντί τους δεν έχουν μόνο έναν εκπαιδευτικό, αλλά ένα φαντασιακό κοινό, κάτι που καθιστά πιο ενδιαφέρουσα και ενθουσιώδη τη διαδικασία. Δεν πρέπει, επίσης, να παραγνωρίζουμε την ικανότητά τους για πολλαπλή επεξεργασία των ερεθισμάτων που δέχονται. Δεν είναι μόνο ότι επεξεργάζονται τις πληροφορίες γρήγορα και αποτελεσματικά, είναι και ότι τις επεξεργάζονται παράλληλα,

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Προτεινόμενα Θέματα Γ' ΓΕ.Λ.

Γ2

σε μια διαδικασία που ίσως γίνεται περισσότερο κατανοητή αν φέρουμε στα μυαλό μας τα παράλληλα παράθυρα των windows. Ούτε η επικοινωνία έχει χαθεί, απλώς έχει αλλάξει. Μπορεί με τα smartphones οι έφηβοι να μοιράζονται περισσότερες πληροφορίες για τον εαυτό τους, να επικοινωνούν βαθύτερα από ό,τι επικοινωνούσαμε εμείς στο παρελθόν πρόσωπο με πρόσωπο.

Μια πολύ πρόσφατη βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνητών της Unicef, μόλις τον Δεκέμβριο, διευρύνει το φάσμα των στοιχείων για τους εφήβους. Η λελογισμένη χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας όχι μόνο δεν αποβλακώνει τα παιδιά, αλλά τονώνει το πνευματικό «ευ ζην» τους. Όποιοι, λοιπόν, αναζητούν τους παράγοντες που ασκούν τη μεγαλύτερη και βαθύτερη επιρροή στους ανηλίκους δεν έχουν παρά να γυρίσουν το βλέμμα τους στην οικογένεια, στο σχολείο, στις κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες κάτω από τις οποίες ζει κάθε έφηβος.

Συνοψίζοντας, τα επιμέρους χαρακτηριστικά της Γενιάς Z είναι καθρέφτης της εποχής τους. Η γενιά που συνάντησε το Internet στο μαιευτήριο και έχει διαδικτυακό προφίλ από την ώρα που έκανε τα πρώτα της βήματα δεν μπορεί παρά να είναι διαφορετική από τις παλαιότερες. Και σίγουρα είναι καλύτερη, όπως κάθε γενιά από την προηγούμενη. Θα αναζητήσει με τη σειρά της την ευτυχία. Είναι νόμος της ίδιας της ζωής!

από το διαδίκτυο, Ε. Κόλλια, 15.04.2018, (Διασκευή)

-
- **Generation X:** όσοι γεννήθηκαν μεταξύ 1965 – 1980. Η γενιά που «πάλεψε» γι' αυτά που ήθελε, η τελευταία γενιά χωρίς κινητό και τη μανία του Ιντερνετ.
 - **Generation Y/ millennials:** όσοι γεννήθηκαν μεταξύ του 1980 - 2000. Είναι εθισμένοι στην τεχνολογία,
 - **Generation Z:** όσοι γεννήθηκαν μετά το 2000. Μια γενιά που γεννήθηκε μαζί με τα smartphones, που δε γνωρίζει πώς είναι να ζεις χωρίς social media, που επικοινωνεί χωρίς πολλά λόγια.

ΚΕΙΜΕΝΟ II: μία καινούρια μορφή «κυβερνομανίας»

Πολλοί νέοι σήμερα ζουν το σύνολο της ζωής τους μέσα από την πραγματικότητα των υπολογιστών και του διαδικτύου. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αλλαγή στον τρόπο της σκέψης, της συμπεριφοράς και του συναισθήματός τους. Το διαδίκτυο γίνεται ένας «παράδεισος», όπου ψευδώς ικανοποιούνται όλες οι αναπτυξιακές δυσκολίες ενός νέου ανθρώπου, και γι' αυτό έχει αυτή την τεράστια απήχηση. Ο φόβος των συναισθημάτων είναι και ένας από τους λόγους της μεγάλης επιτυχίας των ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης. Στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης φαίνεται πως κάποιος έχει πολλούς φίλους, ενώ στην πραγματικότητα έχει ελάχιστους, ίσως και κανέναν. Δεν είναι στ' αλήθεια δημοφιλής και «κρύβει» πίσω από το διαδίκτυο την αδυναμία του να έρθει σε ρεαλιστική επαφή με τους άλλους. Μοιράζεται τις φωτογραφίες του, τις σκέψεις του, τα τραγούδια του στο διαδίκτυο. Γιατί δεν τηλεφωνεί στους φίλους του να τα πουν από κοντά; Γιατί δε βγαίνει να πάει βόλτα, σινεμά, στο πάρκο, εκδρομή; Γιατί δεν καλεί στο σπίτι του φίλους να φάνε, να χαζέψουν, να ακούσουν μουσική; Διότι είναι πολύ πιο εύκολο να μιλάς σ' ένα πληκτρολόγιο, παρά σ' έναν άλλο άνθρωπο.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Προτεινόμενα Θέματα Γ' ΓΕ.Λ.

Γ2

Γράφουν οι νέοι για να επικοινωνήσουν; Ουσιαστικά οι περισσότεροι είναι σαν να κοιτάζουν τον εαυτό τους στον καθρέφτη. Ζουν τη ζωή τους σαν να παρακολουθούν μία ταινία, χωρίς το πραγματικό ρίσκο της συμμετοχής. Βάζουν την ελάχιστη προσπάθεια να αλλάξει κάτι στη συμπεριφορά τους. Ο νέος εθίζεται στο διαδίκτυο από την ψευδαίσθηση που αποκτά ότι μπορεί να κάνει τα πάντα: να σκοτώσει, να πεθάνει και να αναστηθεί, να γίνει ήρωας, μοντέλο, αγρότης κ.λπ. και να τον χειροκροτεί το εικονικό κοινό του. Παίζει παιχνίδια μεταμορφώσεων. Οδηγεί το avatar του σε κόσμους μαγικούς που θα ήθελε να ζήσει, κατρακυλώντας σε μία ψεύτικη παντοδυναμία που τον παρασύρει στη σύγχυση της εικονικής με τη φυσική πραγματικότητα. Η εξάρτηση από το διαδίκτυο είναι συνδεδεμένη με την κατάθλιψη, την ΔΕΠΥ και την ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή. Έρευνες αναφέρουν ότι επιφέρει και μορφολογικές αλλαγές στη δομή του εγκεφάλου, που αντανακλούν στην αλλοίωση της πρόσφατης μνήμης.

Συνοψίζοντας, θα λέγαμε ότι ένας νέος που περνάει τον περισσότερο χρόνο της ζωής του μπροστά στο διαδίκτυο ζει μ' έναν μηχανιστικό τρόπο ή μ' έναν φαντασιστικό τρόπο, ώστε να μην αισθάνεται δυσάρεστα ή καθόλου συναισθήματα. Επομένως, **ο εθισμός στο διαδίκτυο δεν υποκρύπτει μόνο κινδύνους για τη σωματική του ακεραιότητα [π.χ. αυτοκτονία],** μπορεί και να εμποδίσει τη φυσιολογική διαδικασία της ψυχο-συναισθηματικής ωρίμασης.

A. Κατιδένιου, Πηγή: www.lifo.gr, (Διασκευή)

-*avatar*: αμερικανική περιπέτεια επιστημονικής φαντασίας παραγωγής 2009.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ ΙΙΙ: Αικατερίνη Τεμπέλη, «Εξομολόγηση»

Η Αικατερίνη Τεμπέλη γεννήθηκε στη Σάμο, αλλά έζησε μερικά απ' τα πιο ενδιαφέροντα χρόνια της ζωής της στη Θεσσαλονίκη και στο Ηράκλειο, όπου σπούδασε αντίστοιχα Ψυχολογία και Κοινωνική Εργασία. Παρακολούθησε παράλληλα μαθήματα υποκριτικής στο «Θέατρο των Αλλαγών» και μονωδίας στο «Ολυμπιακό Ωδείο» Ηρακλείου. Το 1993 κέρδισε το Α' Πανελλήνιο βραβείο, σε γραπτό διαγωνισμό της Deutsche Welle, με θέμα το ρατσισμό κι εκπροσώπησε τη χώρα μας στην Κολωνία.

Τρέφομαι με τηλεοπτικά προγράμματα.

Φορτίζω την καρδιά μου κάθε μέρα.

Οι μπαταρίες έγιναν πια τόσο απαραίτητες όσο δεν υπήρξαν τα οράματα.

Περνάω το χρόνο μου διαβάζοντας e-mail — η ποίηση είναι εξαιρετικά επώδυνη.

Ξεχνάω συνεχώς το password της συνείδησής μου.

Χρειάζομαι τις καταστροφές οπωσδήποτε. Να θυμάμαι ότι είμαι ζωντανή...

Δοξάζω το πλαστικό και το νίκελ, τα κινητά τηλέφωνα και τους σταρ ανεξαιρέτως.

Δεν φαντάζομαι χρόνο χωρίς καλώδια. Πώς να περάσει μια νύχτα στο σκοτάδι;

Έχω εικονικό σπίτι, εικονικά ζωάκια και εικονικούς φίλους... Έναν ολόκληρο κόσμο

σε ένα πληκτρολόγιο.

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Προτεινόμενα Θέματα Γ' ΓΕ.Λ.

Γ2

Θα 'θελα να ταξιδεύω αλλά είναι τόσο τρομακτικό, να κουβαλάς παντού μόνο τον εαυτό σου.

Δε θέλω ν' απαντήσω σ' άλλες ερωτήσεις. Απαιτώ την τετράγωνη λογική. Να μην ακούω πια, για τις σκουριές των δακρύων και τους ιριδισμούς των νυσταγμένων τρένων.

Η γενιά μου είναι κουρασμένη. Από αναλύσεις, εξηγήσεις, ιδεολογίες, επαναστάσεις, ετεροπροσδιορισμούς και μισαλλοδοξίες.

Κουρασμένη απ' τα ερωτικά τραγούδια, τις φοβίες, τον αριβισμό¹ και τα πυροτεχνήματα.

Δεν ξέρουμε πώς καίει η χαρά το νου και πώς σπαράζει η ψυχή στην ωραιότητα.

Απ' όλα τα χρώματα μάς άφησαν το γκριζο, μα ένα κόκκινο στοιχειώνει τα όνειρά μας.

Λένε πως αυτομόλησε² ο Θεός, αλλά εγώ πιστεύω σε μια Έξοδο Κινδύνου.

¹ αριβισμός: τάση για γρήγορη ανάδειξη με τη χρήση οποιουδήποτε μέσου

² αυτομόλω: καταφεύγω στις τάξεις του εχθρού

Παρατηρήσεις

A1. Η Ε. Κόλλια και η Α. Κατιδένιου φαίνεται να αξιολογούν διαφορετικά τη σχέση των σημερινών νέων με το διαδίκτυο και τα social media. Να καταγράψεις τις δύο διαφορετικές προσεγγίσεις σε ένα κείμενο 60 - 70 λέξεων.

Μονάδες 15

B1. Να χαρακτηρίσεις ως Σωστές ή Λανθασμένες τις παρακάτω φράσεις. (Μονάδες 5).
Να τεκμηριώσεις τις απαντήσεις σου με αναφορές στα Κείμενα που σου δίνονται (Μονάδες 5):

α. Οι σημερινοί γονείς αγωνιούν και ανησυχούν για τις πολλές ώρες που καταναλώνουν τα παιδιά τους στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

β. Οι σημερινοί έφηβοι αδυνατούν να πραγματοποιούν ταυτόχρονα πολλές και διαφορετικές δραστηριότητες.

γ. Η οικογένεια ήταν και παραμένει ένας από τους βασικότερους παράγοντες διαμόρφωσης της προσωπικότητας των εφήβων.

δ. Πολλοί έφηβοι σήμερα ζουν μέσα από την εικονική πραγματικότητα του διαδικτύου.

ε. Η ανάπτυξη των μέσων κοινωνικής δικτύωσης είναι προφανώς άσχετη με το πρόβλημα της διαπροσωπικής επικοινωνίας στις μέρες.

Μονάδες 10

B2. Η συντάκτρια του Κειμένου Ι καταλήγει με βεβαιότητα σε ένα συμπέρασμα στο τέλος. Ποιο είναι αυτό; Με ποιες γλωσσικές επιλογές (εγκλίσεις, σχήματα λόγου, λέξεις/φράσεις) δείχνει τη βεβαιότητά της; Συμμερίζεσαι τη βεβαιότητά της; Να δικαιολογήσεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟ

Προτεινόμενα Θέματα Γ' ΓΕ.Λ.

Γ2

B3α. Η συντάκτρια του Κειμένου I κάνει χρήση ερωτήσεων στο τέλος της 1^{ης} παραγράφου. Τι εξυπηρετεί, κατά τη γνώμη σου, αυτή η επιλογή ως προς α. την οργάνωση του κειμένου, β. την ανταπόκριση του δέκτη;

Μονάδες 7

B3β. Να αναγνωρίσεις το είδος της σύνταξης (Μονάδες 2) και να μετατρέψεις στην αντίθετη φωνή στα παρακάτω αποσπάσματα (Μονάδες 4). Τι αλλάζει ως προς το ύφος σε κάθε περίπτωση (Μονάδες 2);

- Μια πολύ πρόσφατη βιβλιογραφική ανασκόπηση ερευνητών της Unicef, μόλις τον Δεκέμβριο, διευρύνει το φάσμα των στοιχείων για τους εφήβους. (Κείμενο I)

- Ο εθισμός στο διαδίκτυο δεν υποκρύπτει μόνο κινδύνους για τη σωματική του ακεραιότητα. (Κείμενο II)

Μονάδες 8

Γ1. Να διατυπώσεις το ερμηνευτικό σου σχόλιο για το Κείμενο III σε 200 λέξεις περίπου, παρουσιάζοντας το κύριο, κατά τη γνώμη σου, θέμα του. Να συμπεριλάβεις στην απάντησή σου τουλάχιστον τρεις(3) κειμενικούς δείκτες του ποιήματος, καθώς και την προσωπική σου ανταπόκριση σε αυτό.

Μονάδες 15

Δ1. ΚΕΙΜΕΝΙΚΟ ΕΙΔΟΣ: Άρθρο

ΠΟΜΠΟΣ: Μαθητής

ΜΕΣΟ: Εφημερίδα πανελλαδικής κυκλοφορίας

ΑΠΟΔΕΚΤΗΣ: Ευρύ αναγνωστικό κοινό

ΘΕΜΑ: Αναμφίβολα η τεχνολογία δημιούργησε μια νέα εμπειρία, παρέχοντας μια καινούργια όψη του κόσμου και έναν καινούργιο τρόπο επικοινωνίας με αυτόν. Λαμβάνοντας υπόψη τα Κείμενα Αναφοράς, να αναπτύξεις τις απόψεις σου για τις νέες δυνατότητες επικοινωνίας που διανοίγονται σήμερα μέσω Ίντερνετ, αλλά και για τους κινδύνους που απορρέουν από την κατάχρησή του, ιδίως για τους νέους της ηλικίας σας, σε ένα κείμενο 350 - 400 λέξεων.

Μονάδες 30

